

Чернігівський
громадський комітет
захисту прав людини

міжнародний фонд

INTERNATIONAL RENAISSANCE FOUNDATION

ЗВІТ

ОЦІНКА ДУМКИ
ГРОМАДИ МІСТА ЧЕРНІГОВА
ЩОДО ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВОЇ ПОЛІЦІЇ

Чернігівський громадський комітет захисту прав людини

ЗВІТ

за результатами опитування

«Безпечний Чернігів»

в розрізі діяльності органів

Національної поліції в місті Чернігові

Чернігів 2017

Це видання стало можливим завдяки підтримки Програми «Верховенство права» Міжнародного фонду «Відродження».

Думки, висновки чи рекомендації належать авторам та упорядникам цього видання і не обов'язково відображають погляди Міжнародного фонду «Відродження».

Видання підготовлене в рамках реалізації проекту «Безпечне місто – поліція Чернігова, орієнтована на громаду».

В звіті презентовано узагальнену інформацію щодо думки жителів Чернігова з приводу питання безпеки міста та впровадження діяльності поліції, орієнтовану на громаду міста.

«Звіт за результатами опитування «Безпечний Чернігів» в розрізі діяльності органів Національної поліції в місті Чернігові». – Чернігів: – Чернігівський громадський комітет захисту прав людини, 2017. – 24 с.

© Чернігівський громадський комітет захисту прав людини, 2017

ISBN 966-8701-00-3

З М І С Т

Передмова	4
1. Методологія опитування (анкетування)	6
2. Оцінка громади стану безпеки в місті	9
3. Задоволеність громади діяльністю місцевої поліції та рівень довіри до неї	12
4. Думка громади щодо пріоритетів діяльності поліції	18
5. Готовність громади до взаємодії з поліцією	19
Висновки	22

Передмова

Після Революції Гідності рівень довіри українських громадян до міліції залишався на рівні 1-5 відсотків. При цьому довіра самих працівників міліції до влади не перевищувала 3 відсотки. Причини такої недовіри - застаріла «радянська» структура МВС, корупція та кругова порука, низький рівень соціального захисту самих правоохоронців, відсутність підзвітності та цивільного контролю з боку громадянського суспільства та місцевих громад. Дана проблема була актуальна й для міста Чернігова.

До останнього часу місцеві органи внутрішніх справ були майже не підзвітні місцевій громаді, вели автономну та відокремлену від громади діяльність, керуючись лише внутрішніми інструкціями та вказівками міліцейського керівництва. Це й приводило до намагань громадськості власноручно забезпечити безпеку в громаді через створення незалежних формувань самооборони.

Наразі, керівництво держави та МВС проголосило курс на кардинальне реформування правоохоронної системи. В липні 2015 року Верховна Рада прийняла новий закону «Про національну поліцію».

Законом «Про Національну поліцію», вперше на державному рівні визначено необхідність встановлення партнерських засад взаємодії поліції і населення. Зокрема, Розділ «Громадський контроль Національної поліції» передбачає: звіт про поліцейську діяльність; прийняття резолюції недовіри керівникам органів поліції; взаємодію між керівниками територіальних органів поліції та представниками органів місцевого самоврядування. Також цим розділом визначено, що поліція взаємодіє з громадськістю шляхом підготовки та виконання спільних проєктів, програм та заходів для задоволення потреб населення та покращення ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань.

З урахуванням змін у законодавстві та потреб українського суспільства, першочерговим завданням є узгодити діяльність поліції з охорони правопорядку із інтересами конкретної громади. А також, виникає необхідність переходу до концепції поліцейської діяльності, в якій приділено особливу увагу запобіганню злочинам (превентивним заходам) та процесу вирішення проблем у взаємодії з населенням за місцем проживання.

З літа 2015 року в місті Києві та інших великих містах України запроваджена нова патрульна служба поліції, яка перебрала на себе функції старих ДАІ та ППС. В листопаді 2015 року створена нова Національна поліція, яка змінила міліцію як частину правоохоронної структури держави. На часі запровадження місцевої поліції (муниципальної варти), яка буде створюватися, контролюватися органами місцевого самоврядування та утримуватися за рахунок бюджетів місцевих громад.

З вересня 2015 року в місті Чернігові відбувався процес формування нової патрульної поліції. В лютому 2016 року нова патрульна поліція приступила до виконання своїх службових обов'язків і в Чернігові. В цій ситуації виникає нагальна необхідність в прискіпливому та постійному контролі та моніторингу діяльності нових поліцейських з боку громадських активістів та місцевої громади.

В вересні 2016 року Чернігівська міська рада затвердила Програму забезпечення громадської безпеки та правопорядку на території м. Чернігова на 2016 – 2017 роки. Зокрема, одним з головних завдань Програми є покращення взаємодії поліції з громадськими формуваннями та органами самоорганізації населення міста, реалізація спільних заходів із громадськістю в сфері профілактики злочинності, забезпечення належного правопорядку та публічної безпеки в місті.

Застосування принципів «Community policing» (Діяльність поліції, орієнтована на громаду) в Чернігові на практиці має довести спроможність місцевої поліції працювати разом з громадою, що відповідно має впливати на рівень довіри чернігівців до органів поліції.

Саме тому виникає нагальна потреба в проведенні незалежної громадської оцінки діяльності поліції на рівні місцевої громади, створення відповідних органів громадського й муніципального контролю, проведенні відповідної інформаційної кампанії з підвищення громадської обізнаності та підвищення довіри громади до нової поліції.

Відповідно до статті 11 закону України про Національну поліцію, головним критерієм ефективності роботи поліції є довіра населення. Рівень довіри має визначатися шляхом проведення національних і регіональних опитувань незалежними від МВС і Національної поліції службами та структурами.

1. Методологія опитування (анкетування)

Цільовою групою опитування є мешканці міста Чернігова, в тому числі працівники Головного управління національної поліції в Чернігівській області та Управління патрульної поліції в місті Чернігові.

Предмет опитування: думка чернігівців щодо особливостей діяльності поліції та її пріоритетів в місті Чернігові з наступних питань:

1. Довіра до поліції;
2. Рівень відчуття безпеки та проблеми безпеки;
3. Готовність населення до взаємодії з поліцією.

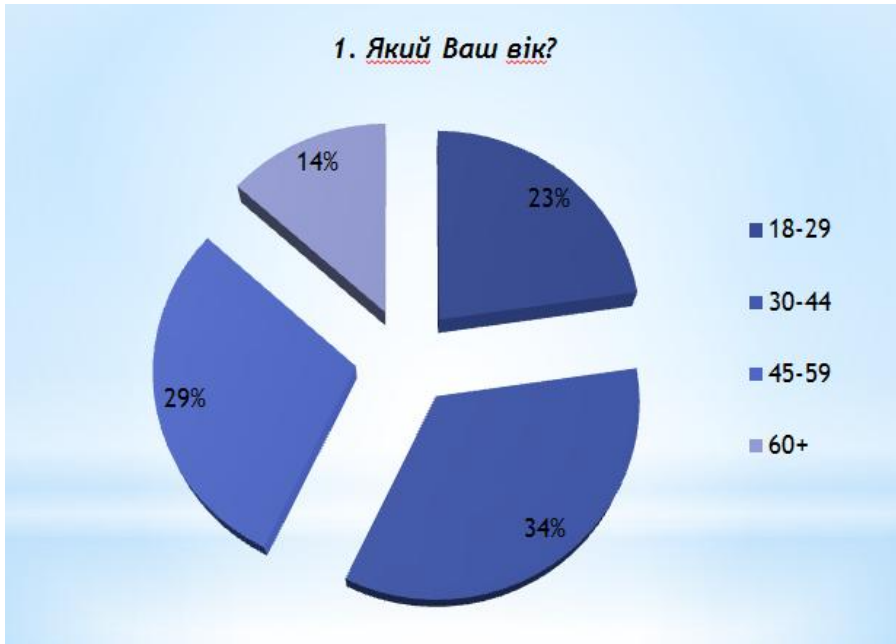
Мета дослідження: визначення та формування пріоритетів охорони громадського порядку на території міста Чернігова.

Основними завданнями опитування (анкетування) є:

1. оцінка громадою ефективності діяльності місцевої поліції, а також рівня довіри до неї;
2. з'ясування думки громади щодо основних проблем у сфері безпеки міста;
3. з'ясування стану готовності громади Чернігова співпрацювати з поліцією у сфері забезпечення громадського порядку та безпеки;
4. з'ясування думки громади щодо можливих форм такої взаємодії;
5. з'ясування думки працівників поліції щодо основних проблем у сфері безпеки в місті Чернігові, взаємодії з населенням під час виконання своїх службових обов'язків, пріоритетів поліцейської діяльності тощо.

У соціологічному опитуванні (анкетуванні) взяли участь 1 100 респондентів (мешканці міста Чернігова). Крім того, до опитування були залучені представники Головного управління національної поліції в Чернігівській області та Управління патрульної поліції в місті Чернігові (200 респондентів).

Графік 1. Розподіл респондентів за віком

Графік 2. Розподіл респондентів за родом діяльності

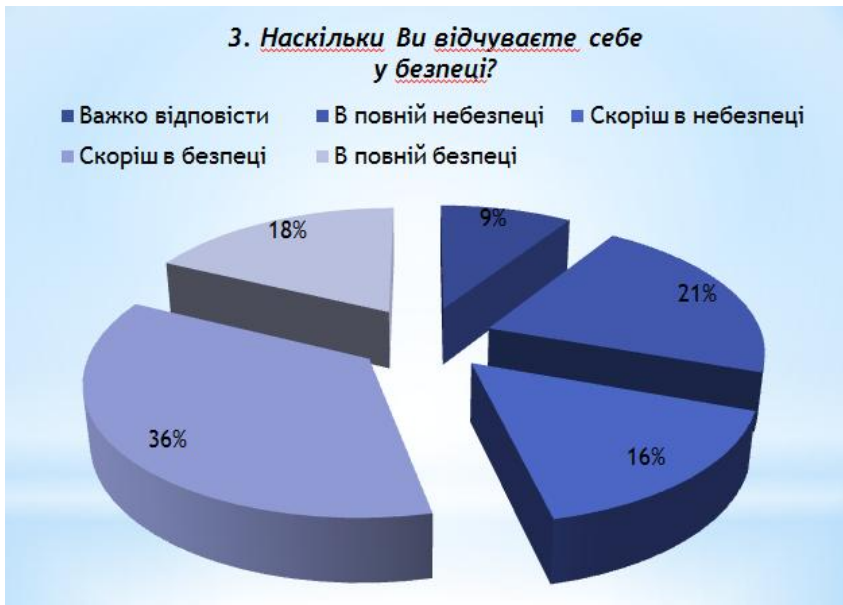

Відповідно до опитування більшість з респондентів є державними службовцями (31%) та пенсіонерами (24%).

2. Оцінка громадою стану безпеки в місті

За результатами опитування, більшість опитаних чернігівсьців (54%) відчувають себе в безпеці (Графік 3). Проте інші 37 % опитуваних зазначили, що відчувають себе в небезпеці, що свідчить про складність кримінагенної ситуації в місті.

Графік 3. Рівень відчуття безпеки в місті

Відчуття безпеки залежить від часу доби. 57 % респондентів відмітили, що в темну пору в місті стає небезпечніше (Графік 4). Як зазначають чернігівці, причиною цього є те, що в нічний час збільшується кількість осіб, які порушують громадський порядок в місті. Опитувані наголошували, що в окремих районах міста, наприклад мікрорайон Шерстянка, представникам поліції необхідно посилити патрулювання.

Графік 4. Залежність відчуття безпеки від часу доби

Третина опитаних (25%) зазначили, що в Чернігові є місця, що становлять небезпеку для життя та здоров'я мешканців, на які поліції потрібно звернути особливу увагу. Також найбільше небезпечно, на думку респондентів, у темний час доби стає у парках та скверах (12%), біля закинутих будівель та споруд (12%), на пішохідних переходах (14%) та автомобільних дорогах (12%). Крім того, небезпека пов'язана й з функціонуванням нічних магазинів (8%) та нічних клубів (9%).

Графік 5. Небезпечні місця

3. Задоволеність громади діяльністю місцевої поліції та рівень довіри до неї

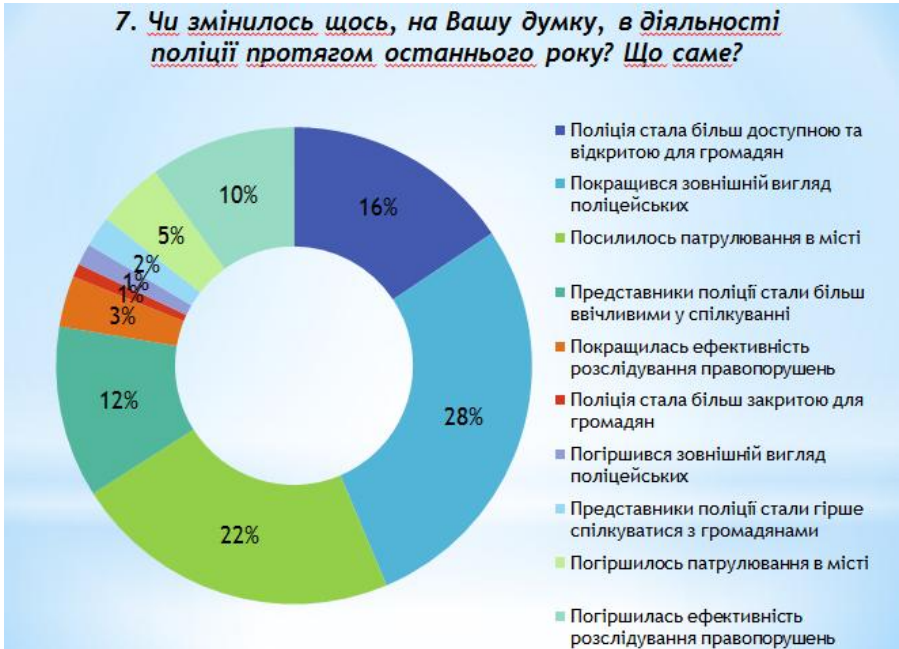
74% чернігівців зазначили, що відчули зміни в діяльності місцевої поліції за останній рік. І тільки 11% опитаних вважають, що в діяльності поліції протягом останнього року нічого не змінилось (Графік 6).

Графік 6. Наявність змін в діяльності місцевої поліції протягом останнього року

Серед позитивних змін в роботі місцевої поліції, опитані зазначили на покращення зовнішнього вигляду поліцейських завдяки новому формену одягу (28 %) та посилення патрулювання в місті (22%). Потрібно також зазначити, що 16% респондентів відзначили, що місцева поліція стала більш доступною та відкритою до громадян, а 12% - вважають, що представники поліції стали більш ввічливими у спілкуванні. Разом з тим, 5% опитаних вказали на погіршення патрулювання в місті, а 10% респондентів вказали на погіршення ефективності розслідування правопорушень. (Графік 7).

Графік 7. Зміни в діяльності поліції протягом останнього року

Що стосується задоволеності діяльністю поліції, то 41 % опитаних зазначили, що скоріше задоволені роботою місцевої поліції, ніж не задоволені, і 9% - повністю задоволені. Разом з тим, скоріше не задоволені – 34% та 6% населення повністю не задоволені роботою поліціантів (Графік 8). На це запитання важко було відповісти 10% респондентів.

Графік 8. Рівень задоволеності діяльністю місцевої поліції

Показники рівня довіри до поліції розділились майже рівномірно: повністю або скоріше довіряють поліції 45% опитаних, й навпаки – 44%. І лише 11% респондентів не змогли визначитися із відповіддю.

Під час опитування, чернігівці зазначали, що причиною не довіри до місцевою поліції може бути низька поінформованість громадян про діяльність поліції, наприклад успіхи в розкритті злочинів, або їх попередження.

Графік 9. Рівень довіри до поліції міста

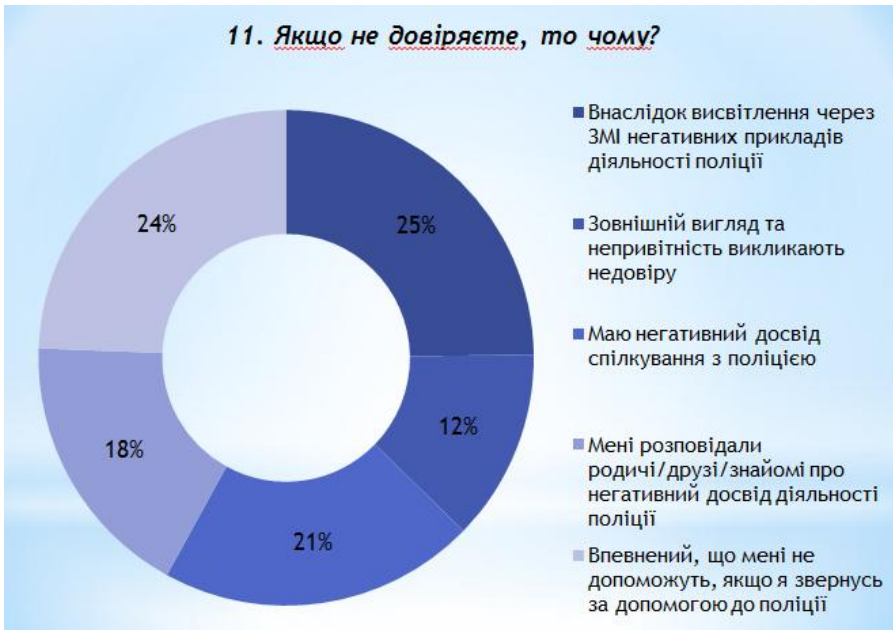
Серед тих опитаних, що довіряють поліції, 23% довіряють через висвітлення позитивних прикладів діяльності в ЗМІ, 28 % довіряє завдяки зовнішньому вигляду та привітливості поліцейських, 18% мали позитивний досвід спілкування з поліцією, 11% знають позитивні приклади від своїх друзів та/або близьких про діяльність поліції в місті. Разом з тим, 20% респондентів впевнені, що у разі потреби їм допоможуть, що є достатньо великим показником. (Графік 10).

Графік 10. Причини довіри до поліції

Що стосується причин не довіри до поліції, то відповіді респондентів виглядають наступним чином: 25% не довіряє поліції через висвітлення в ЗМІ негативних прикладів діяльності поліції; у 12% респондентів викликає недовіру саме зовнішній вигляд та непривітливність; 21% мали негативний досвід спілкування з поліцією; 18% опитаних дізналися про негативний досвід контактування з поліцією від своїх друзів та/або близьких. І досить великий показник у 24% опитаних впевнені, що їм не допоможуть при зверненні до працівників поліції. (Графік 11).

Графік 11. Причини недовіри до поліції

4. Думка громади щодо пріоритетів діяльності місцевої поліції

Одним з головних завдань опитування було визначення думки чернігівців щодо найбільш важливих пріоритетів діяльності місцевої поліції на майбутнє.. Як можна побачити з графіку 12 найважливішими для респондентів є наступні пріоритети:

- «проведення профілактичних заходів» - 21%;
- «підвищення ефективності розкриття злочинів» - 31%;
- «активніше залучати до співпраці громаду» - 14%;
- «проводити заходи щодо інформування населення щодо діяльності поліції в місті» - 14%;
- «посилення патрулювання» - 20%.

Графік 12. Першочергові завдання місцевої поліції

5. Готовність громади до взаємодії з поліцією

У ході опитування вивчалася й готовність жителів взаємодіяти з місцевою поліцією задля покращення ситуації у сфері охорони громадського порядку. Більшість респондентів (64 %) вважають, що громада має допомагати поліцейським у забезпеченні громадського порядку в місті. Решта 36% опитаних не поділяють поглядів більшості, і переконані, що поліція повинна сама справлятися зі своїми обов'язками (Графік 13).

Графік 13. Необхідність допомагати поліції у забезпеченні громадського порядку в місті

Тим чернігівцям, які готові допомагати поліції у забезпеченні громадського порядку, було запропоновано визначитися із можливими формами допомоги у забезпеченні громадського порядку в Чернігові.

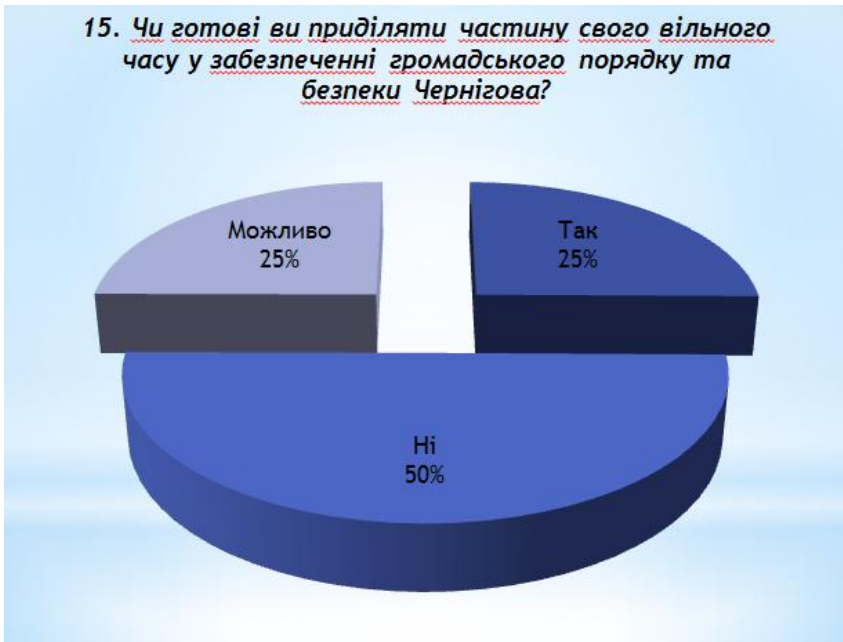
Як видно з Графіку 14, найбільш прийнятною формою співпраці громади та поліції є «Спільне проведення просвітницьких заходів» (28%) та «Спільне патрулювання» - 27%. Майже однаковий відсоток опитаних вважають, що формами співпраці має бути «Спільне консультування громадян» (14%) та «Надання допомоги» (18%).

Графік 14. Можливі форми співпраці чернігівців з поліцією

В той самий час, попри озвучену готовність до співпраці, при наданні відповіді на більш конкретне запитання щодо готовності приділити частину свого вільного часу участі у забезпеченні громадського порядку та безпеки Чернігова, лише 25% респондентів зазначили, що готові приділити частину свого вільного часу для забезпечення громадського порядку. Третина опитаних чернігівців (25%) мають певні сумніви щодо цього. І 50% респондентів зауважили, що не готові приділяти частину свого вільного часу задля забезпечення громадського порядку та безпеки.

Графік 15. Готовність громади Чернігова до співпраці з поліцією

Висновки

За результатами вивчення думки чернігівців можна оцінити рівень безпеки в місті як задовільний. При цьому, варто зазначити, що в темну пору доби в місті стає небезпечніше. На думку мешканців основні загрози для них становлять окремі райони міста, які не патрулюються або недостатньо патрулюються поліцією, парки та сквери, закинуті будівлі та споруди та пішохідні переходи. Окрім того, чернігівці вважають небезпечними нічні клуби та магазини. Виходячи з цих загроз, громада зазначає за необхідності посилити патрулювання в місті та посилити профілактичну та інформаційну роботу з населенням. Окремо варто зазначити, що згідно з результатами опитування, першочерговим для поліції повинно стати підвищення ефективності розкриття злочинів.

Відповідно до опитування, за останній рік задоволеність діяльністю місцевої поліції та рівень довіри до неї суттєво виріс. Громада зазначає, що позитивні зрушення настали після початку роботи патрульної поліції. Ці зміни, на думку громадян, пов'язані перш за все з тим, що в патрульній поліції дуже багато молодих спеціалістів, які дійсно прагнуть змінити роботу поліції на краще. Крім того, протягом останнього року патрульна поліція співпрацює з громадою міста та громадськими організаціями у проведенні різних просвітницьких заходах та проектах. Що позитивно впливає на показники задоволеності роботою місцевої поліції та довірою громади до неї.

Щодо пріоритетів діяльності місцевої поліції, то, на думку громадян, першочерговими завданнями для поліцейським мають стати:

- підвищення ефективності розкриття злочинів;
- посилення патрулювання;
- проведення профілактичних заходів;

- залучення громади до співпраці.

Переважна більшість чернігівців вважає за необхідне співпрацювати з поліцейськими задля забезпечення громадського порядку та безпеки міста. Основними можливими формами такої співпраці респондентами були обрані: спільне патрулювання, спільне проведення просвітницьких заходів та спільне проведення консультацій для громадян.

Таким чином, відповідно до опитування «Безпечний Чернігів в розрізі діяльності місцевої поліції», можна зробити висновок, що чернігівці розуміють необхідність налагодження ефективного діалогу з місцевою поліцією задля покращення стану безпеки в місті, й готові до такої співпраці. Результати даного опитування стануть основою для вироблення рекомендацій щодо запровадження ефективних моделей діяльності поліції, орієнтованої на громаду Чернігова, а також будуть надані місцевій владі для доопрацювання Програми забезпечення громадської безпеки та правопорядку на території міста Чернігова.

Окрім того, результати опитування можуть бути використані Головним управлінням національної поліції в Чернігівській області та Управлінням патрульної поліції в місті Чернігові для організації та планування своєї роботи з урахуванням потреб безпеки у громади міста.

ЗВІТ

**за результатами опитування «Безпечний Чернігів»
в розрізі діяльності органів Національної поліції в місті Чернігові**

Виготовлено в рамках проекту
«Безпечне місто – поліція Чернігова, орієнтована на громаду»

Для безкоштовного розповсюдження

Підписано до друку: 20.01.2017 р.

Наклад 200 екз.

Чернігівський громадський комітет захисту прав людини

14000, м. Чернігів, вул. Гонча 57/1

Тел./факс: 0462 675-281

Е-mail: protection.ua@gmail.com

<http://www.protection.org.ua>